

COMMISSIE VOOR AANVULLENDE PENSIOENEN VOOR ZELFSTANDIGEN

ADVIES
nr. 13
van
20 mei 2020

Aangezien de Commissie voor Aanvullende Pensioenen voor Zelfstandigen, opgericht krachtens artikel 61 van de programmawet van 24 december 2002 (hierna de WAPZ), B.S. 31 december 2002, als opdracht heeft advies te verstrekken,

nemen de vertegenwoordigers van de zelfstandigen, de pensioeninstellingen en de gepensioneerde zelfstandigen, bijgestaan door deskundigen, het volgende advies aan:

Impact van de Corona-crisis op de aanvullende pensioenen voor zelfstandigen

1. Fiscale aftrekbaarheid VAPZ-bijdragen

Uitstel van betaling voor de wettelijke sociale bijdragen

Zelfstandigen getroffen door de coronacrisis kunnen onder bepaalde voorwaarden uitstel van betaling krijgen voor hun sociale bijdragen voor het eerste en tweede kwartaal 2020 en voor de regularisatiebijdragen 2018 (te betalen tegen uiterlijk 30/09/2020).

Uitstel van betaling houdt in dat de bijdragen van het eerste kwartaal 2020 maar moeten betaald worden tegen 31/03/2021 en die van het tweede kwartaal 2020 (alsook de regularisatiebijdragen die normaal tegen 30/09/2020 moesten betaald worden) tegen 30/06/2021. Tijdens dit uitstel blijven alle sociale rechten behouden, op voorwaarde dat de bijdragen tegen de uitgestelde datum wel degelijk betaald zijn. Als die bijdragen dan nog niet betaald zijn, vervallen deze rechten.

Impact van het uitstel van betaling op de fiscale aftrekbaarheid van de VAPZ-bijdrage

De vraag rijst hoe artikel 45 van de WAPZ geïnterpreteerd moet worden in het licht van voormelde crisismaatregel.

Artikel 45 van de WAPZ luidt als volgt: *“De bijdragen bedoeld door deze wet hebben, inzake de belastingen op de inkomsten, het karakter van bijdragen verschuldigd in uitvoering van de sociale wetgeving, voor zover de aangeslotene tijdens het betreffende jaar effectief en volledig de bijdragen, verschuldigd krachtens het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967, heeft betaald die opeisbaar zijn geworden tijdens dat jaar.”*

Onduidelijkheid kan ontstaan over de invulling van het begrip “*opeisbaar zijn geworden*”: a) zorgt een uitstel van betaling ervoor dat ook het opeisbaar zijn een jaar opschuift? Of b) blijven de sociale bijdragen opeisbaar op de normale vervaldatum, en worden enkel de nadelige gevolgen (sancties bij laattijdige betaling en verlies van sociale rechten) opgeheven met het uitstel van betaling (uiteraard voor zover de bijdragen wel binnen de verlengde termijn betaald worden)?

De commissie verdedigt de eerste interpretatie (a). Vermits in deze interpretatie de zelfstandige die gebruik maakt van het uitstel de *verschuldigde* en *opeisbare* sociale bijdragen effectief heeft *betaald*, geniet deze bijgevolg van de volledige fiscale aftrekbaarheid van de bijdrage voor het VAPZ berekend conform de artikelen 44 en 46 van de WAPZ.

Een gevolg van de tweede interpretatie (b) zou overigens zijn dat de in 2020 betaalde VAPZ-bijdragen fiscaal niet aftrekbaar zijn voor zelfstandigen die gebruik maken van het uitstel van betaling van de sociale bijdragen. De Commissie meent dat dit onmogelijk de bedoeling van de wetgever kan zijn geweest. Om elke mogelijke onzekerheid uit te schakelen, pleit zij dan ook voor een wetgevend initiatief of een bevestiging dat de fiscale aftrekbaarheid ondubbelzinnig erkent van de VAPZ-bijdragen die worden betaald in 2020 door zelfstandigen die uitstel van betaling van hun sociale bijdragen hebben verkregen.

2. 80% regel - WAPZNP en WAPBL

De fiscale aftrekbaarheid van de bijdragen voor een pensioenovereenkomst conform de WAPZNP¹ of een pensioentoezegging conform de WAPBL² wordt in belangrijke mate bepaald door de toepassing van de 80 %-regel. De 80%-regel houdt in dat het wettelijk en het aanvullend pensioen samen niet hoger mogen liggen dan 80 % van het referentie-inkomen (WAPZNP) of de laatste 'normale' brutojaarbezoldiging (WAPBL) van de zelfstandige in kwestie.

De inkomsten van zeer veel zelfstandigen zullen in 2020 aanzienlijk lijden onder de coronacrisis COVID-19. Gemiddeld wordt het omzetverlies voor ondernemingen op meer dan 30 % geraamd. In bepaalde bedrijfstakken is dit verlies nog veel groter. 2020 is daarom een atypisch jaar en dreigt, als het mee wordt genomen in de berekening van de 80 %-regel, de opbouw van het aanvullend pensioen te verstoren. Er is in 2020 voor bedrijfsleiders immers geen sprake van een regelmatige en maandelijkse bezoldiging voor de berekening van de 80%-regel. Voor zelfstandigen natuurlijke personen, waarvoor het referentie-inkomen berekend wordt op de gemiddelde inkomsten van de 3 laatste jaren, kan een sterke variatie van het inkomen van 2020 een grote impact hebben.

Daarnaast komen ook veel zelfstandigen in aanmerking voor een tijdelijk “overbruggingsrecht”. Deze uitzonderlijke steunmaatregel loopt van april tot en met juni 2020. Ook hierdoor is niet (meer) voldaan aan de voorwaarde van een regelmatige, maandelijkse bezoldiging in de 80%-regel waardoor de premie dat jaar fiscaal niet aftrekbaar riskeert te zijn. Voor zelfstandigen waarvoor het boekjaar niet overeenkomt

¹ Wet van 18 februari 2018 houdende diverse bepalingen inzake aanvullende pensioenen en tot instelling van een aanvullend pensioen voor de zelfstandigen actief als natuurlijk persoon, voor de meewerkende echtgenoten en voor de zelfstandige helpers.

² Titel 4 van de Wet van 15 mei 2014 houdende diverse bepalingen.

met het kalenderjaar (bv. boekjaar van maart 2019 t.e.m. maart 2020) riskeren zelfs twee boekjaren getroffen te worden.

Dit alles heeft tot gevolg dat de zelfstandige niet alleen geen aftrekbare premie meer zal kunnen storten maar dat ook de aftrekbaarheid van reeds gestorte premies (in het bijzonder deze van vóór de Coronacrisis) plots in het gedrang komt. Daarnaast kunnen -wanneer de zelfstandige geen (aftrekbare) premie stort- ook de (aanvullende) risicodekkingen in de toezegging wegvallen.

De Commissie vindt het vooral belangrijk dat zelfstandigen die in deze coronatijden (overmachtsituatie) geconfronteerd worden met een aanzienlijk inkomstenverlies niet ook nog eens gepenaliseerd worden door gestorte premies die ineens niet-aftrekbaar worden, het wegvallen van aanvullende risicodekkingen en/of verminderde mogelijkheden in de opbouw van hun aanvullend pensioen. De Commissie roept de overheid dan ook op hiervoor een oplossing uit te werken. Een mogelijke piste zou kunnen zijn de inkomsten van het jaar 2020 uitzonderlijk te neutraliseren door hiervoor een inkomen te hanteren dat niet geïmpacteerd werd door de coronacrisis en een objectieve referentie vormt voor het gemiddeld inkomen van de betrokken zelfstandigen. Dit zouden bijvoorbeeld de inkomsten 2019 kunnen zijn, of de inkomsten van januari 2020, geëxtrapoleerd op jaarbasis, ... Het is belangrijk dat dit alternatieve referentie-inkomen objectief en juridisch eenduidig gedefinieerd is alsook administratief makkelijk verifieerbaar voor de pensioeninstelling en zelfstandige. Op die manier heeft de zelfstandige die getroffen werd door de coronacrisis de mogelijkheid een inkomen als referentie te nemen dat niet geïmpacteerd werd door de coronacrisis en bijgevolg een realistischer beeld geeft van zijn 'normale' inkomen. De zelfstandige die niet getroffen werd door de coronacrisis 2020 kan ervoor opteren om het effectieve inkomen van 2020 te behouden i.p.v. voor 2020 over te stappen op het alternatieve referentie-inkomen.

.....